

ХЛАДНА ДИСТАНЦИЯ ОТ ПОЛИТИЧЕСКИЯ СЪСПЕНС В ТЪРСЕНЕ НА АЛТЕРНАТИВИ

Мониторинг на обществените нагласи:
декември 2018

ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Реализация на изследването	Алфа Рисърч
Период на провеждане	14 – 19 декември 2018г.
Представителност	За пълнолетното население на страната
Обем на извадката	1027 ефективни интервюта
Метод на формиране на извадката	Стратифицирана двустепенна извадка по тип населено място с квота въз основа на признаците възраст, пол, образование
Метод на набиране на информацията	Пряко стандартизирано интервю по домовете на интервюираните лица

I. Оценка за дейността на правителството и министрите.

ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦИИ В ОТНОШЕНИЕТО КЪМ ИНСТИТУЦИИТЕ

Обобщаващото за 2018г. проучване на Алфа Рисърч регистрира ярък контраст между личния оптимизъм за 2019г. и социалната тревожност за развитието на страната. Семейството, работата, увереността в личните способности стоят в основата на позитивните очаквания на българина, докато критичните настроения и неудовлетворението надделяват в отношението към институциите и политическия елит. В навечерието на година с най-малко два вида избори (европейските през май и местни през есента) българското общество е в ситуация на задълбочаваща се криза на доверие към институции, партии, политици и очакване за приемлива политическа алтернатива:

- Президентът Румен Радев запазва позитивен баланс в личния си рейтинг, но за период от три месеца губи 5 пункта одобрение и за първи път от встъпването му в длъжност положителните оценки за неговата дейност са под границата от 50 на сто (47% одобрение срещу 17% неодобрение). Категоричната подкрепа от широки социални групи, на която се радваше в първите две години от своя мандат, намалява и се съсредоточава предимно сред симпатизантите на БСП и ДПС.
- В края на една година, маркирана от успешното Европредседателство, но и от вътрешно-коалиционни напрежения и скандали, регистрираме нарастваща критичност към изпълнителната власт: 17% положителни срещу 45% отрицателни оценки. Стабилно зад кабинета застават единствено привържениците на ГЕРБ, докато намалелите симпатизанти на Обединените патриоти имат силно поляризирано отношение към него, в зависимост от това, коя от партиите в малката коалиция подкрепят.

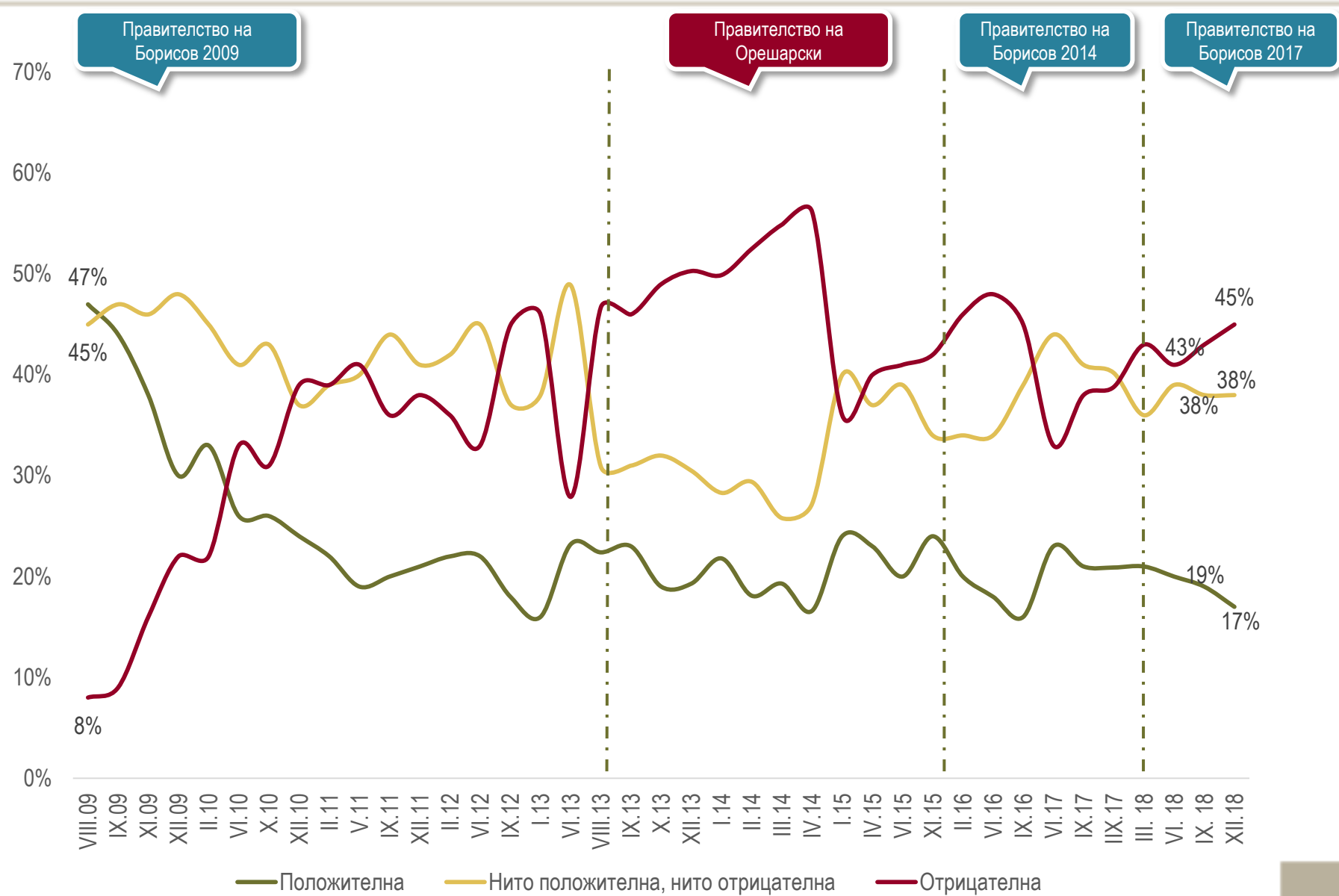
ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦИИ В ОТНОШЕНИЕТО КЪМ ИНСТИТУЦИИТЕ

- След юни 2018 настъпва обрат и в персоналния рейтинг на премиера Бойко Борисов: 30% одобрение срещу 37% неодобрение и 33% неутрални оценки. Въпреки запазващото се по-високо лично доверие в сравнение с това към коалиционния кабинет, тази тенденция вещае напрегнати месеци за правителството, което се нуждае от рестарт на общественото доверие.
- Оценката за работата на министрите, включително за част от определяните като най-успешни, следва същата повишена обществена критичност. Лидер сред членовете на кабинета остава вицепремиерът Т. Дончев, въпреки че гасенето на няколко правителствени пожара в късната есен, водят до първи от началото на мандата спад в индекса за дейността му (от 20.3 до 16.7). Макар че запазва втората си позиция, намалява одобрението и за спортния министър Кр. Кралев (индекс от 14.5). Съществена ерозия е налице и при двама доскоро рейтингови министри – военният Кр. Каракачанов, бележи спад от почти 9 на сто в резултат от конфликтите между лидерите на Обединените патриоти и скандала около Агенцията за българите в чужбина. Аналогична е тенденцията в оценката за финансовия министър В. Горанов (спад от 7 пункта в индекса) след публичното тиражиране на информацията за ползването от него жилище.
- Запазва позициите си министър Е. Захаријева (индекс 8.9), а одобрението за образователния Кр. Вълчев нараства с 8 пункта (индекс 7.1) и през декември той заема вече четвърто място, непосредствено след външния министър.
- Както показват и предишните проучвания, най-неудовлетворени остават българите от работата на парламента. Положителните оценки за дейността му се свиват до критичните 8 на сто, като дори симпатизантите на партиите от управляващото мнозинство не намират основание да смекчат силното си неудовлетворение.
- Дефицитът на сигурност и справедливост намира отражение в устойчиво ниските оценки на съд, прокуратура и полиция: главен прокурор 9% одобрение срещу 42% неодобрение, съд - 11% одобрение срещу 50% неодобрение, полиция - 22% одобрение срещу 38% неодобрение.

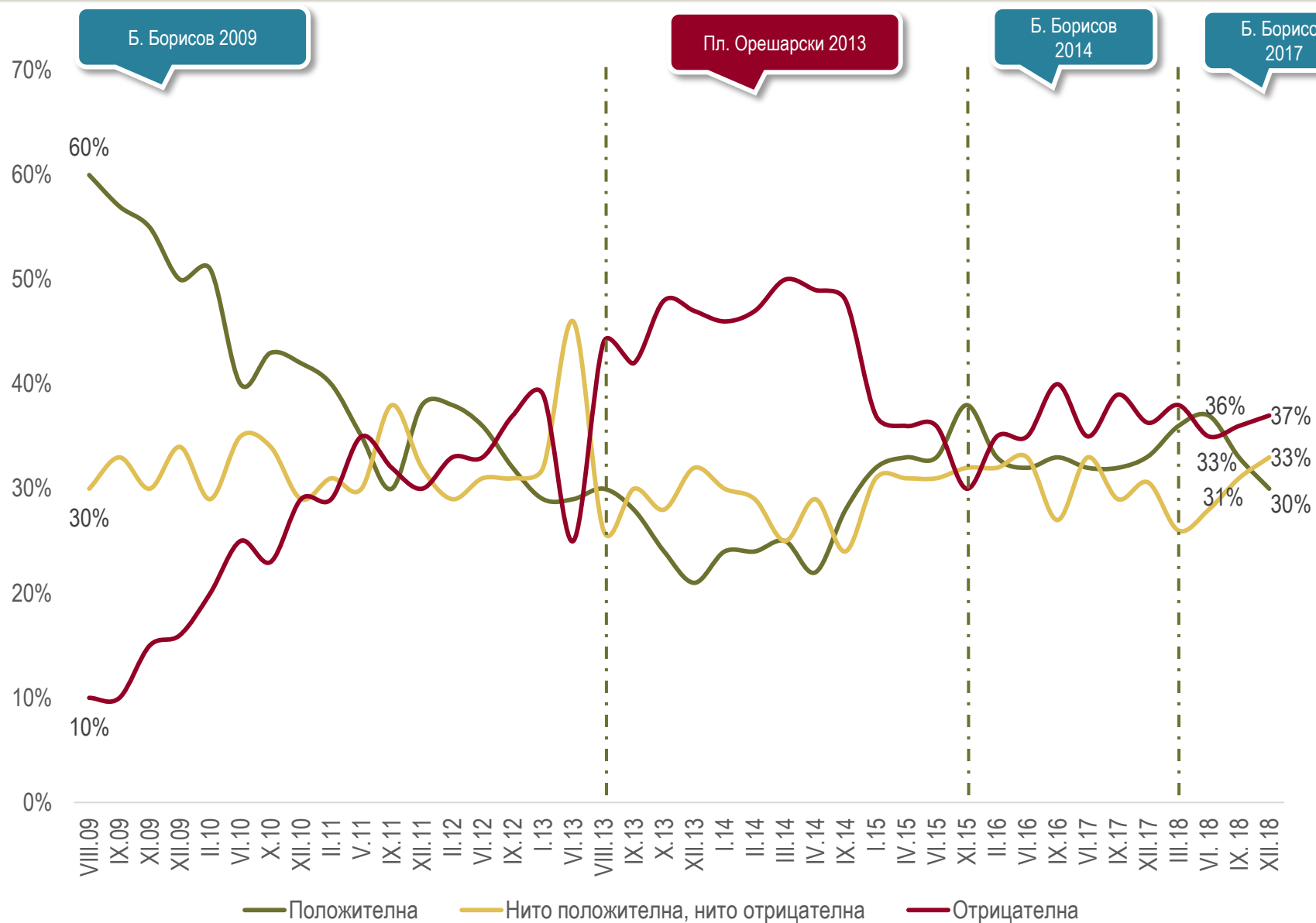
ДИНАМИКА В ДОВЕРИЕТО КЪМ ИНСТИТУЦИИТЕ: СЕПТЕМВРИ – ДЕКЕМВРИ 2018

	Септември 2018			Декември 2018	
					
Президент	52%	17%		47%	17%
Правителство	19%	43%		17%	45%
Министър-председател	33%	36%		30%	37%
Народно Събрание	12%	51%		8%	53%

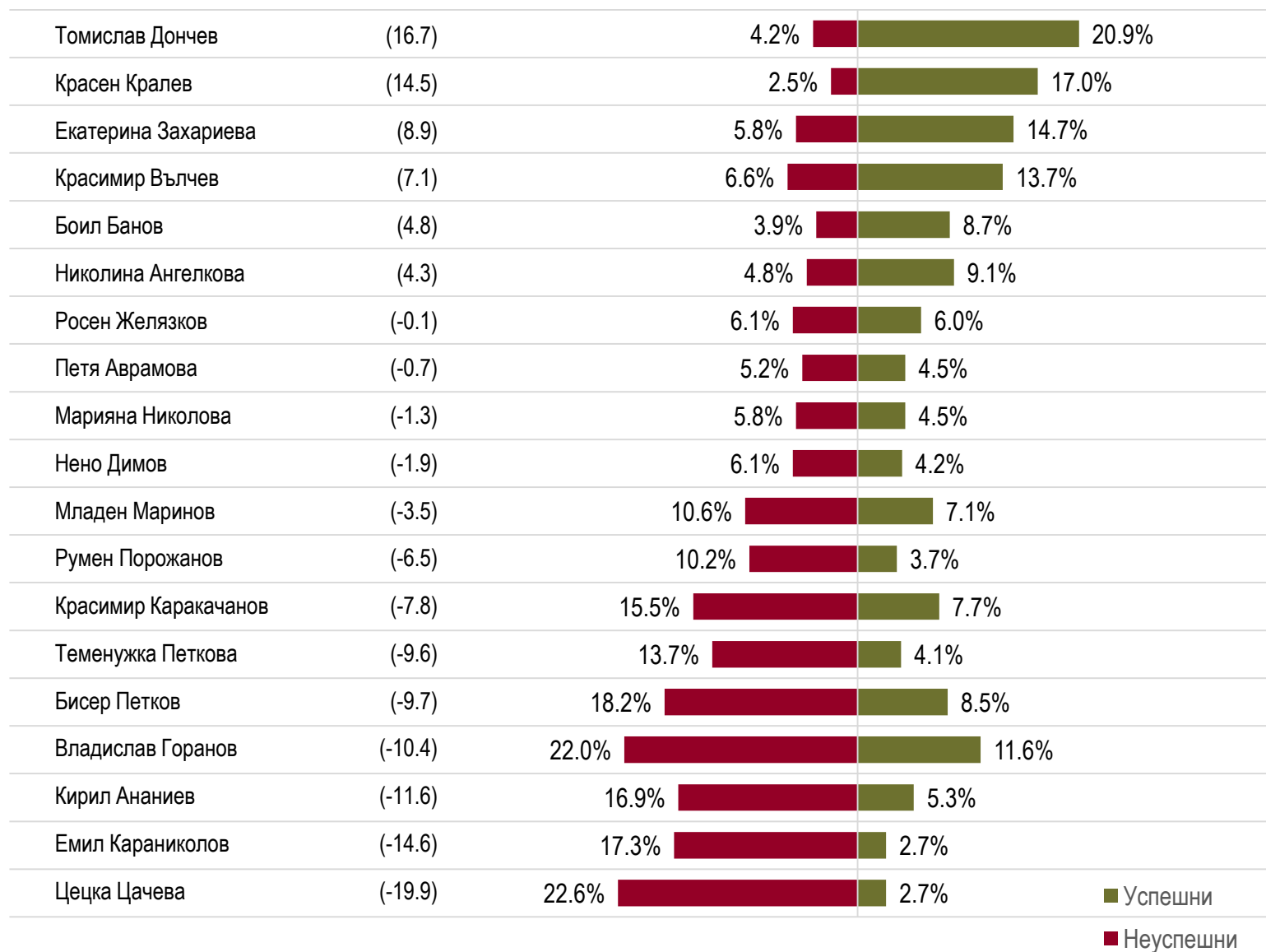
ОЦЕНКА ЗА ДЕЙНОСТТА НА ПРАВИТЕЛСТВОТО

ОЦЕНКА ЗА ДЕЙНОСТТА НА МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ

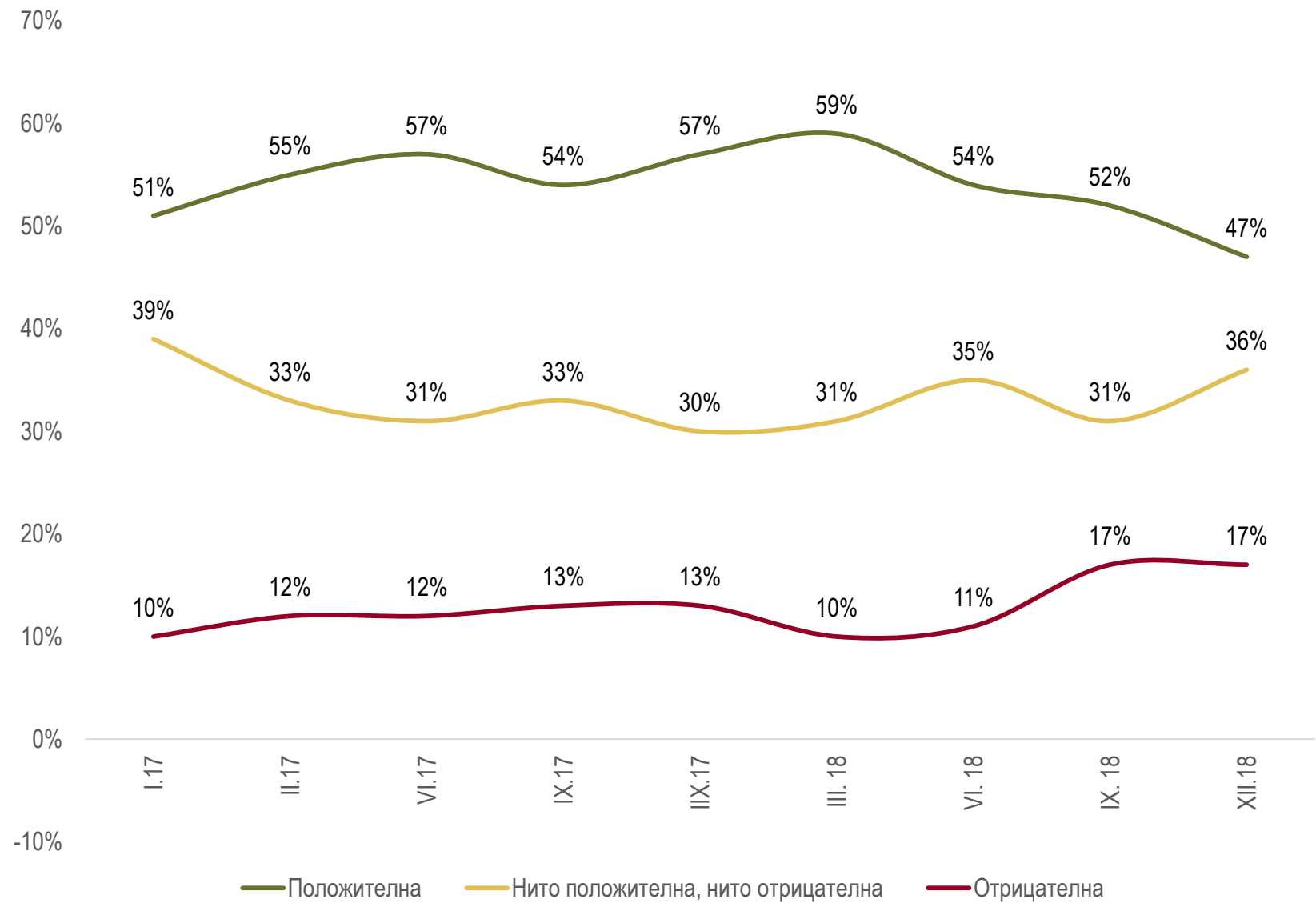
ИНДЕКС ЗА ДЕЙНОСТТА НА МИНИСТРИТЕ

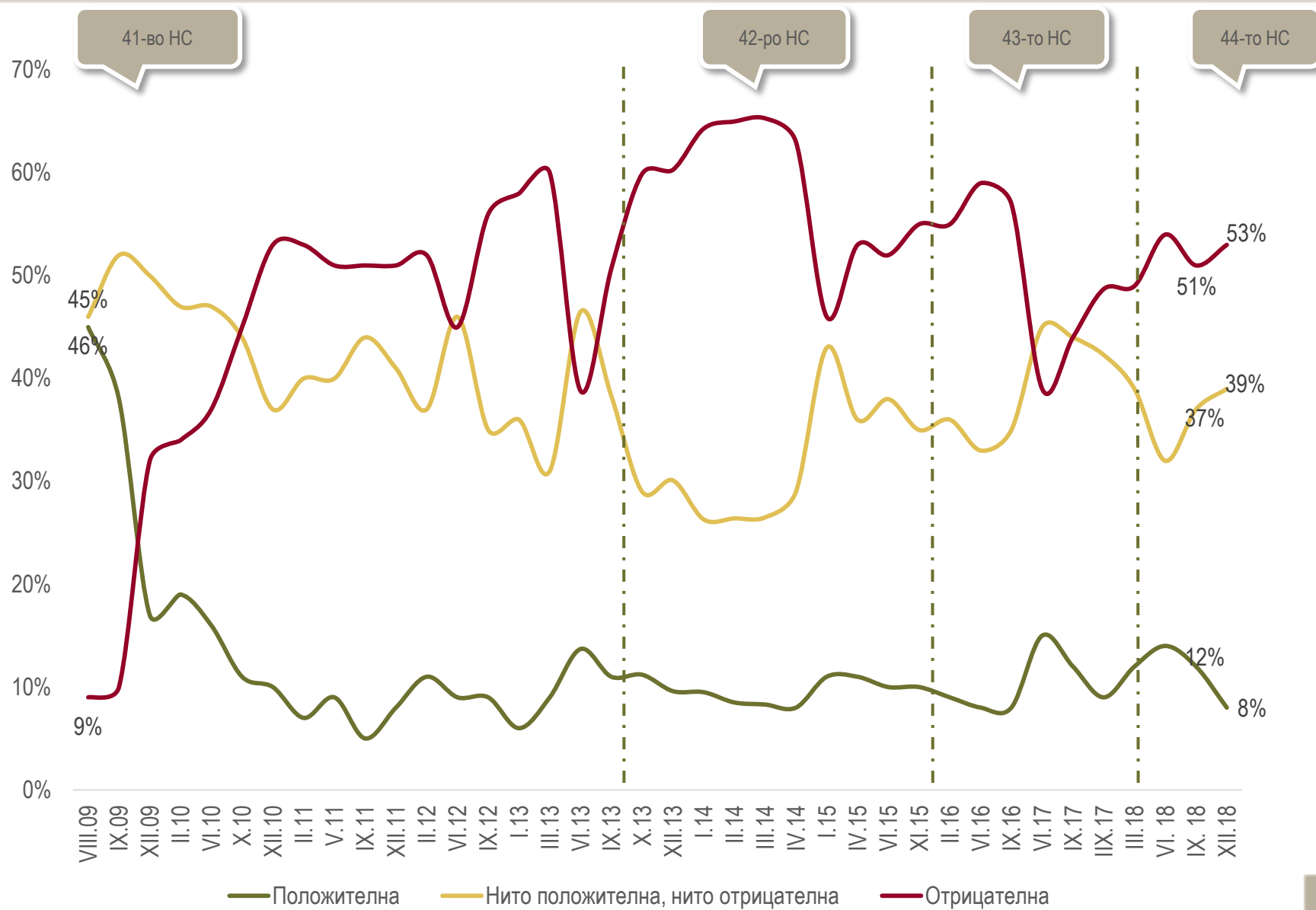
* Индексът за дейността на министрите се получава като разлика между дела на хората, които са ги определили като успешни и неуспешни. Интервюираните са имали възможност да посочат трима най-успешни и трима най-неуспешни министри.

II. Доверие в институциите

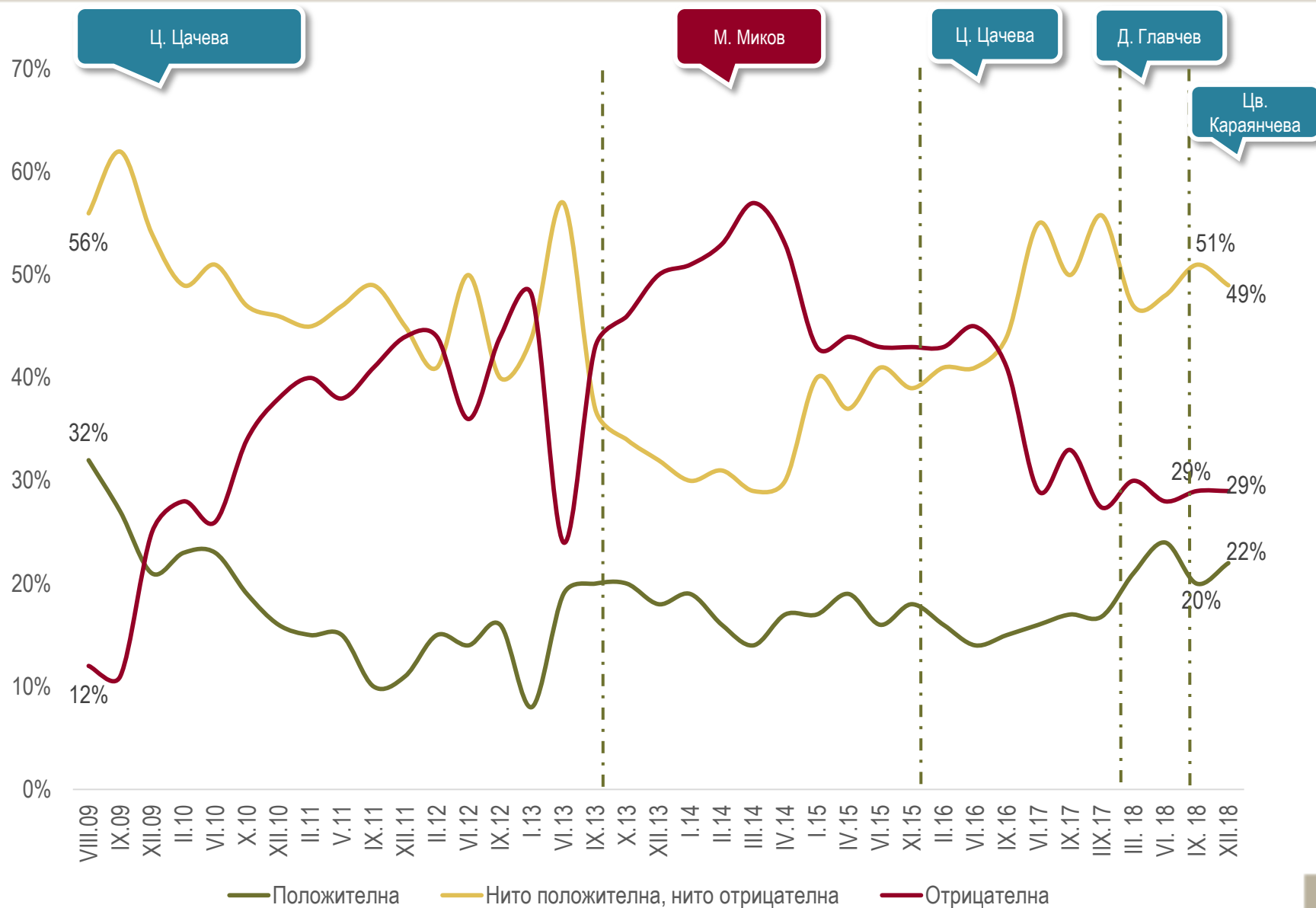
ОЦЕНКА ЗА ДЕЙНОСТТА НА ПРЕЗИДЕНТА РУМЕН РАДЕВ (%)

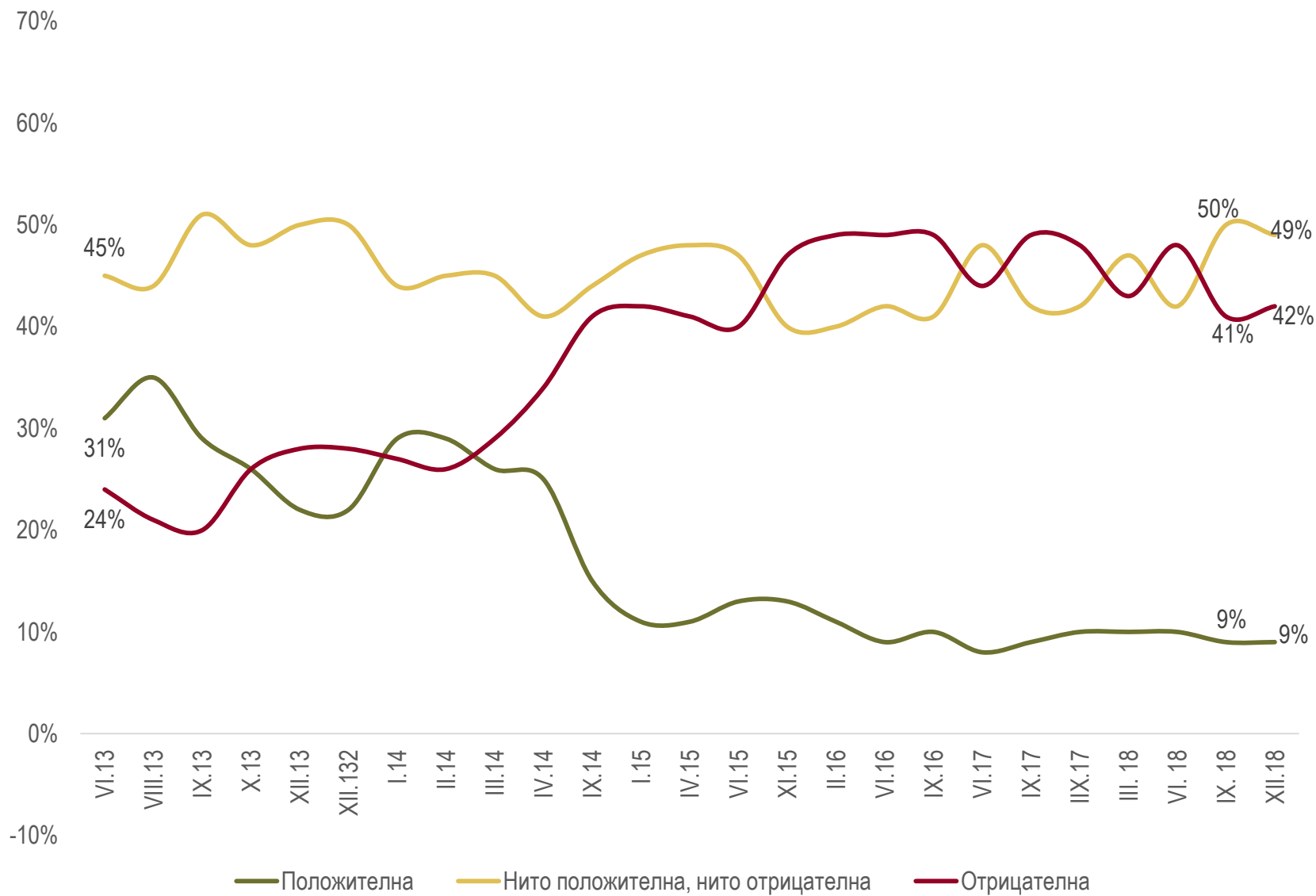
ОЦЕНКА ЗА ДЕЙНОСТТА НА ПАРЛАМЕНТА

ОЦЕНКА ЗА ДЕЙНОСТТА НА ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ПАРЛАМЕНТА

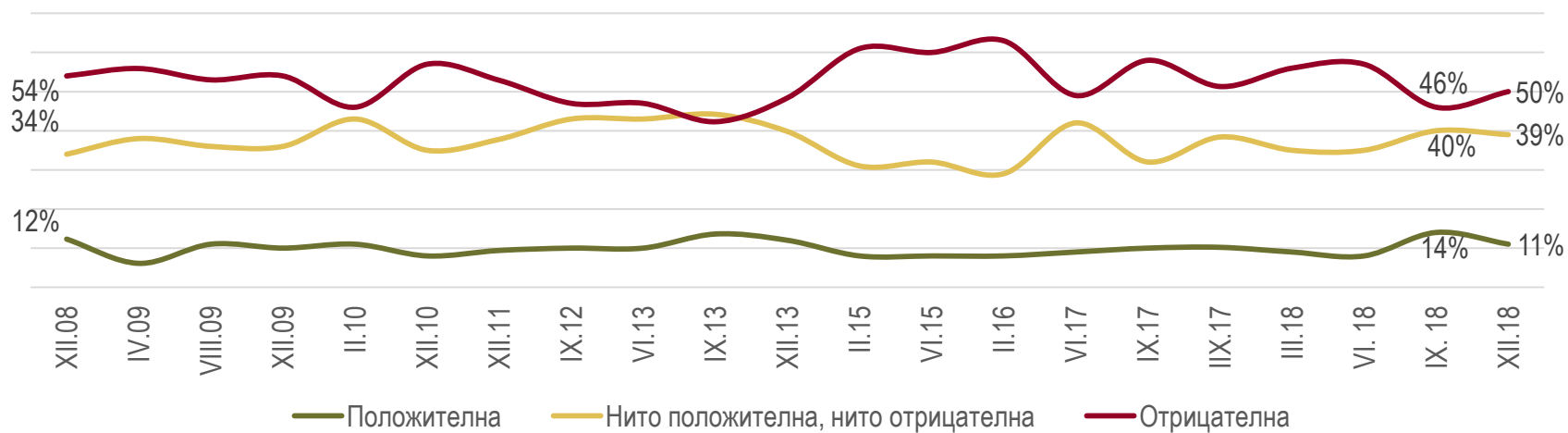

ОЦЕНКА ЗА ДЕЙНОСТТА НА ГЛАВНИЯ ПРОКУРОР СОТИР ЦАЦАРОВ

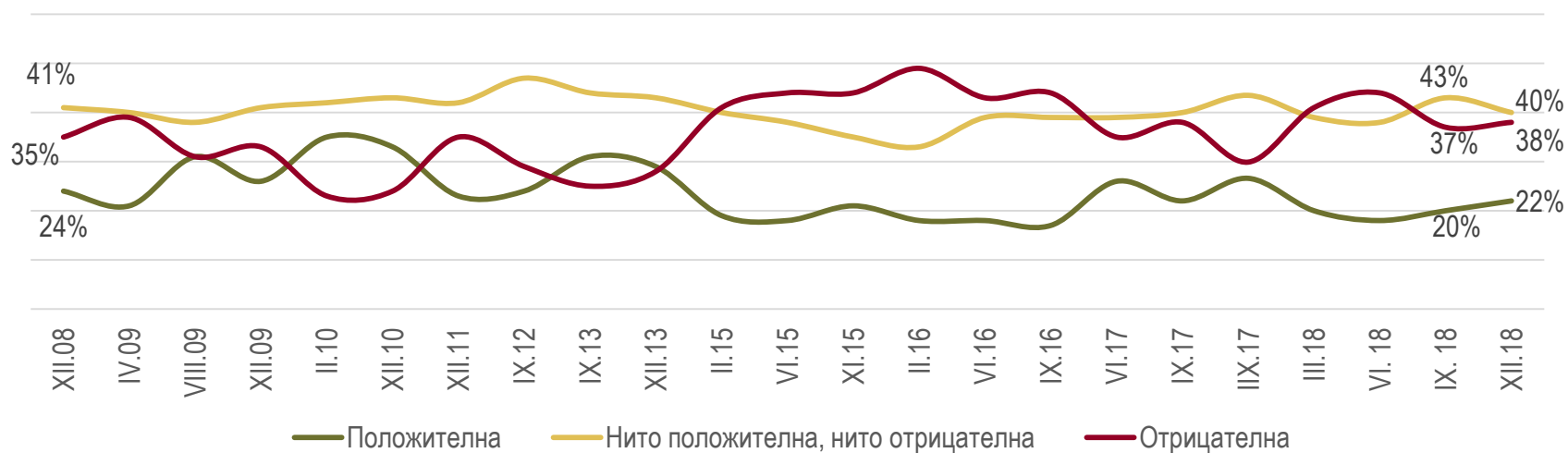

ОЦЕНКА ЗА ДЕЙНОСТТА НА СЪД, ПОЛИЦИЯ

Съд

Полиция

III. Политически и електорални нагласи

ТЕНДЕНЦИИ В ОТНОШЕНИЕТО КЪМ ПАРТИИ И ЛИДЕРИ

- Личното доверие към политическите лидери е един от най-големите капитали в политиката, фокусиращ променливата динамика на обществените настроения. В този смисъл, определено може да се каже, че в края на 2018-та капитал губят почти всички политически играчи - и тези от управляващото мнозинство, и тези от опозицията. Б. Борисов остава най-одобрявания лидер на политическа партия, но персоналният му рейтинг е в негативен тренд (спад от 32.8% до 30.1%). Положителните оценки за К. Нинова също намаляват, като за първи път през последните две години падат под 20 на сто (от 22.2% на 19.4%). Логично, предвид ожесточените скандали и взаимни обвинения, най-силна е ерозията на доверието към лидерите на Обединените патриоти: Кр. Каракачанов губи седем пункта (от 23.4% на 16.3%), В. Симеонов шест пункта (от 11.1% на 5.1%), В. Сидеров също остава със силно ограничена подкрепа от 4.9%. Повишението на цените на горивата в края на миналата година и възродената активност на В. Марешки по тази тема, го връща обратно в публичен оборот и му носи одобрение от 13.8%.

- При цялостния отлив на доверие към парламентарно представените партии и техните лидери, все по-важен става въпросът успяват ли водещите политици от извънпарламентарните формации да привлекат подкрепата на разочарованите. Проучванията все още не открояват партия или лидер, с които широки обществени групи да свързват своите очаквания. Същевременно обаче, част от тях получават одобрение, идентично с това за парламентарно представени партии. Доверие в съпредседателя на „Демократична България“ Хр. Иванов заявяват 11.3% от пълнолетните българи. Положителното отношение към другите двама съпредседатели на коалицията е 5.7% за лидера на ДСБ А. Атанасов и 5% за лидера на „Зелените“ Вл. Панев. Други десни лидери като Н. Ненчев на БЗНС (6.1%) и Р.Христов на СДС (5.5%) се ползват със сходни нива на подкрепа. Може да се предполага, че разединени, също както и партиите от „Обединените патриоти“, тези формации имат доста по-ниска подкрепа, отколкото, ако изградят обща платформа и действат единно по решаването на значими проблеми, засягащи широки обществени групи. Вляво, лидерът на АБВ Р. Петков получава одобрението на 8.1% от избирателите.

ЕЛЕКТОРАЛНИ НАГЛАСИ ЗА ЕВРОПЕЙСКИ ИЗБОРИ

Предвид предстоящите през май избори за Европейски парламент, Алфа Рисърч започва проследяването на електоралните нагласи на избирателите именно за този вот. Данните от настоящото проучване не са сравними с предишни данни на агенцията, касаещи парламентарен вот, поради три основни причини: по-ниската активност на евроизборите; малкия брой мандати за България – 17, който формира по-висок праг (5.88%) за спечелване на мандат в сравнение 4%-та бариера в изборите за Народно Събрание; неяснотата кои партии и в каква конфигурация ще участват в европейските избори.

Имайки предвид тези ограничения, една ранна диагностика на състоянието на политическите сили преди ключовите за завършека на управленския мандат европейски избори, показва следната картина:

- В края на декември готовност да гласуват за представители на България в Европарламента заявяват 48.2% от избирателите, а всеки втори или не възнамерява да участва, или не е решил как точно ще постъпи. По-ниската активност води до силно сближаване на позициите между ГЕРБ (16% от всички избиратели или между 32 и 34% от гласувалите) и БСП (14.9% от всички избиратели или около 30-32% от гласувалите). Така, към момента ГЕРБ запазва крехко предимство пред основния си опонент, но икономическата ситуация в страната, както и мотивацията на неговите разнородни избиратели, сред които има както европоддръжници, така и евроскептици, ще са ключови за крайния му резултат. БСП също не е особена убедителна в мобилизацията на своя вот, но превръщайки изборите в тест за или против правителството, успява да задържи лоялния си електорален кръг от симпатизанти.

ЕЛЕКТОРАЛНИ НАГЛАСИ ЗА ЕВРОПЕЙСКИ ИЗБОРИ

- ДПС се открояват като третият участник, който ще има сигурно представителство в Европейския парламент. Подкрепа за Движението за еврота заявяват 5.1% от общия брой избиратели, или между 10 и 13 на сто от гласувалите. Предвид способността му за силна електорална мобилизация, по-ниска избирателна активност може да им позволи да скъсат съществено дистанцията с водещите ГЕРБ и БСП и така да пледират за връщане във властта през парадния вход.
- Скандалите в Обединените патриоти сриват електоралната им подкрепа с изключително бързи темпове. Дори все още формално обединени, те мобилизират едва една трета от бившите си избиратели. Антиевропейските настроения на значителна част от потенциалните им симпатизанти допълнително ги демотивират и така електоралния им ресурс пада до 2.9% от общия брой избиратели в страната. При сега заявената избирателна активност от около 48%, това е равностойно на около 5.5 - 6 на сто от гласуващите, което ги поставя на границата на бариерата, необходима за излъчване на евродепутат.
- На същата граница, но с положителен електорален тренд е коалицията „Демократична България“. Подкрепа за обединението заявяват 2.7% от общия брой избиратели, или около 5.5 – 5.8 % от готовите да гласуват в евроизборите. Обратно на патриотичния вот обаче привържениците на „Демократична България“ са значително по-заинтересовани и мотивирани да гласуват в изборите за членове на ЕП, което благоприятства шансовете им да излъчат там свой представител.

Както високото недоверие към институциите, така и високият дял избиратели, ненамиращи свое убедително политическо представителство може да доведе до два, до голяма степен противоположни сценария за изход от еврота. Първият, въпреки критичността си избирателите да не припознаят алтернатива и да подкрепят, макар и с нисък вот, водещите партии, като така запазят политическото статукво. Вторият, недоволството да издигне на върха нови политически партии. Дали това ще бъдат популисти и антисистемни играчи, или някаква друга политическа алтернатива, е най-интригуващата част от политическия съспенс.

ДОВЕРИЕ В ПОЛИТИЦИ: ДИНАМИКА В ПЕРИОДА СЕПТЕМВРИ – ДЕКЕМВРИ 2018Г.

Рейтинг на доверие в лидерите на управляващата коалиция	IX.18	XII.18
Бойко Борисов	32.8%	30.1%
Красимир Каракачанов	23.4%	16.3%
Валери Симеонов	11.1%	5.1%
Волен Сидеров	5.5%	4.9%

Рейтинг на доверие в лидерите на опозицията	IX.18	XII.18
Корнелия Нинова	22.2%	19.4%
Веселин Марешки	10.5%	13.8%
Мустафа Карадайъ	5.4%	6.5%

ДОВЕРИЕ В ЛИДЕРИ НА ПАРЛАМЕНТАРНО ПРЕДСТАВЕНИ ПАРТИИ

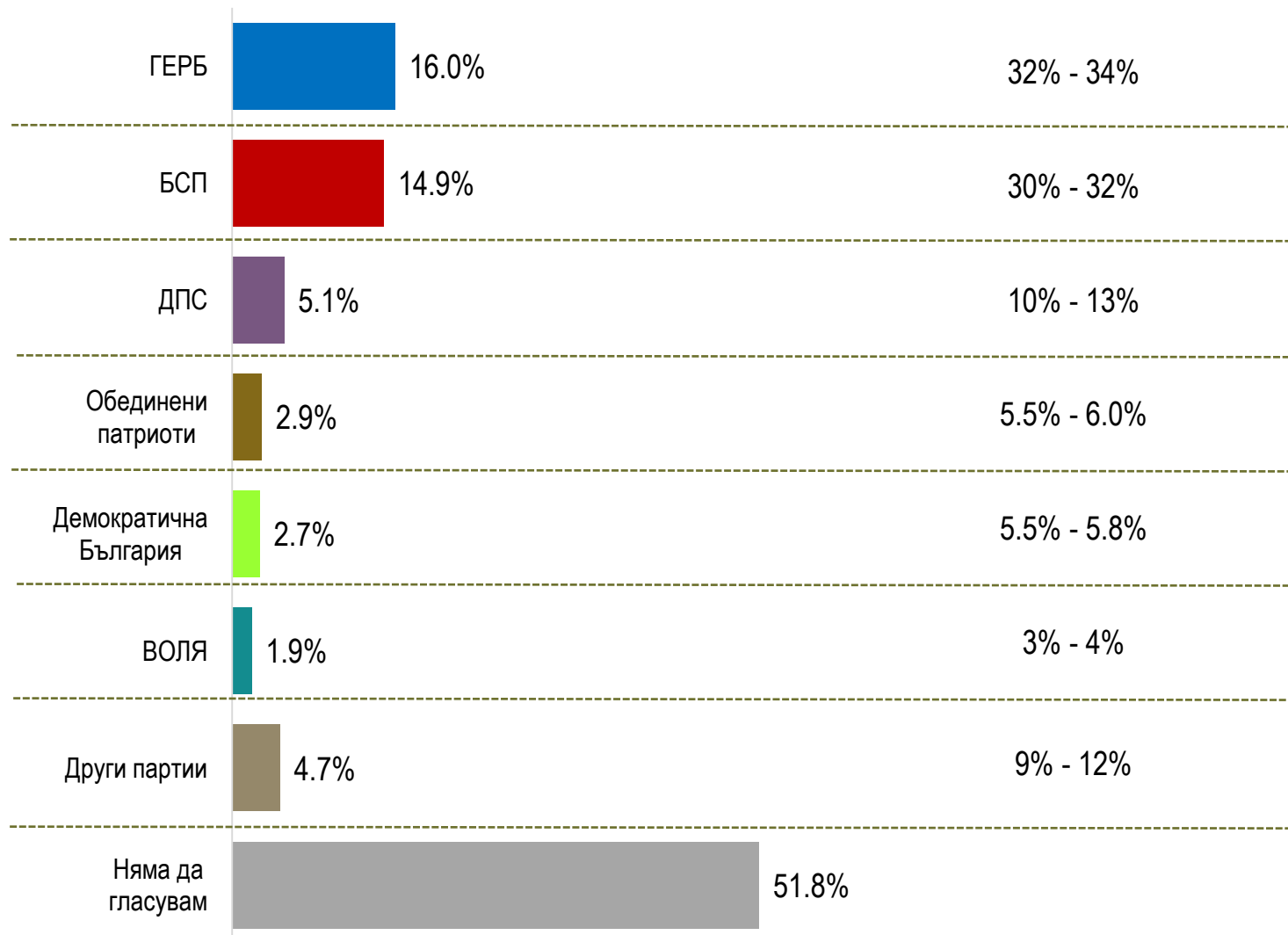
Рейтинг на доверие	I.15	IV.15	VI.15	XI.15	II.16	VI.16	IX.16	I.17	II.17	VI.17	IX.17	XII.17	III.18	VI.18	IX.18	XII.18
Бойко Борисов	32%	33.4%	33.2%	38.3%	33.4%	31.7%	32.6%	32.3%	31.9%	32.2%	32.0%	33.1%	35.6%	37.2%	32.8%	30.1%
Корнелия Нинова	-	-	-	-	-	18.4%	18.5%	25.2%	25.3%	27.3%	24.4%	27.8%	26.4%	23.3%	22.2%	19.4%
Красимир Каракачанов	13%	16.3%	16.7%	18.9%	17.5%	18.3%	20.0%	30.7%	26.4%	28.4%	29.1%	29.9%	29.8%	25.2%	23.4%	16.3%
Веселин Марешки	-	-	-	-	-	-	-	24.3%	22.2%	18.1%	11.3%	11.8%	9.8%	11.1%	10.5%	13.8%
Валери Симеонов	11%	15.3%	15.9%	12.7%	12.3%	13.2%	13.4%	13.7%	9.8%	13.0%	13.9%	10.3%	11.4%	16.4%	11.1%	5.1%
Мустафа Карадайъ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6.0%	6.9%	7.9%	6.9%	5.5%	5.4%	6.5%
Волен Сидеров	8%	9.4%	9.5%	4.8%	4.5%	4.2%	4.5%	5.9%	5.3%	6.6%	5.4%	4.7%	6.4%	4.5%	5.5%	4.9%

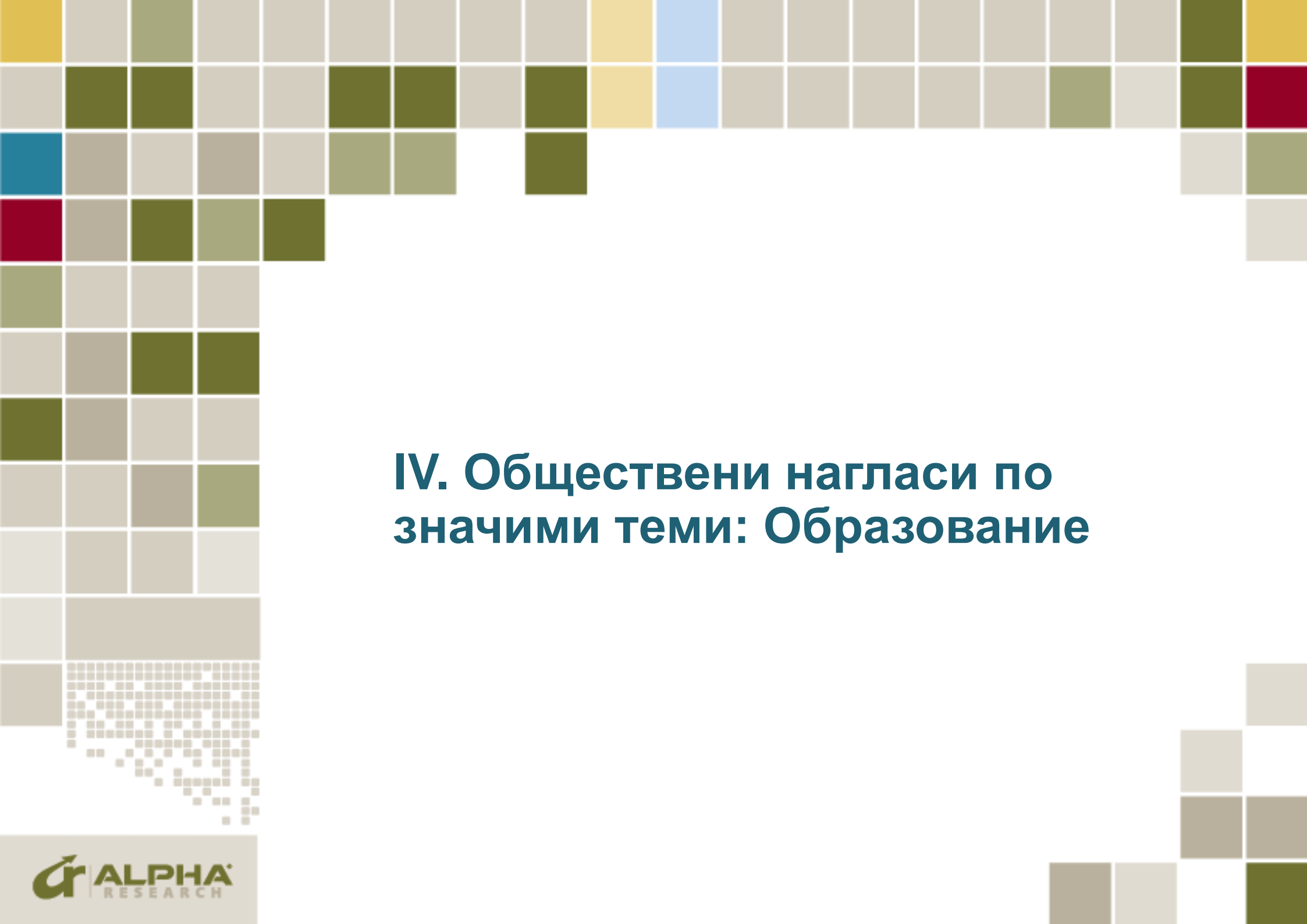
ДОВЕРИЕ В ЛИДЕРИ НА ИЗВЪНПАРЛАМЕНТАРНИ ПАРТИИ

Рейтинг на доверие	XII.18
Христо Иванов ("Да, България"/ Демократична България)	11.3%
Румен Петков (АБВ)	8.1%
Николай Ненчев (БЗНС)	6.1%
Атанас Атанасов (ДСБ/ Демократична България)	5.7%
Румен Христов (СДС)	5.2%
Владислав Панев (Зелените/ Демократична България)	5.0%

ЕЛЕКТОРАЛНИ НАГЛАСИ: ИЗБОРИ ЗА ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ (%)

Как би се разпределила подкрепата,
ако евроотът е днес?

IV. Обществени нагласи по значими теми: Образование

ОБЩЕСТВЕНИ НАГЛАСИ КЪМ ОБРАЗОВАНИЕТО

От началото на тази година към проследяването на традиционните тенденции на доверие към институции, политици и партии, Алфа Рисърч стартира и постоянна секция, която периодично ще изследва нагласите по значими за обществото сфери. Акцент в това издание е образованието.

От години образованието в България е сред социалните сфери, нуждаещи се от концептуално преосмисляне и цялостни системни решения. Радикалните промени в обществата, икономиките и комуникацията в съвременния свят, поставят образователните системи пред съвършено нови изисквания и критерии за успех. В началото на настоящия мандат управляващите поставиха образованието като приоритет в дейността си и заявиха поредица от мерки като увеличение на учителските заплати, модернизация на образователния процес, ефективно обхващане на децата от системата.

Какво се случва с тези инициативи година и половина по-късно?

Оценката както на широката общественост, така и на родителите на деца в училищна възраст показва, че като най-успешни до момента се възприемат мерките за дигитализация на образованието (49.6%). Необходимостта от цялостна промяна на учебния процес, за да развива той пълноценно способностите на децата и да отговаря на съвременните комуникационни реалности се оценява особено високо от родителите – както от онези, които могат да предоставят на децата си дигитални устройства въкъщи, така и от онези, които нямат такива възможности и за тях образователната дигитализация се явява шанс за намаляване на социалните и културни неравенства. Около една трета от родителите смятат, че са налице позитивни ефекти от усилията за интегриране на деца с по-леки увреждания в общообразователните училища, както и от връщането обратно в клас на преждевременно отпадащи деца. И двата процеса са сложни, често вървят на приливи и отливи, така че цялостна рекапитулация ще е възможна едва след време. Фактът обаче, че хората припознават като важни тези усилия и са склонни да подкрепят институциите в тяхното прилагане е първи позитивен знак за промяна.

ОБЩЕСТВЕНИ НАГЛАСИ КЪМ ОБРАЗОВАНИЕТО

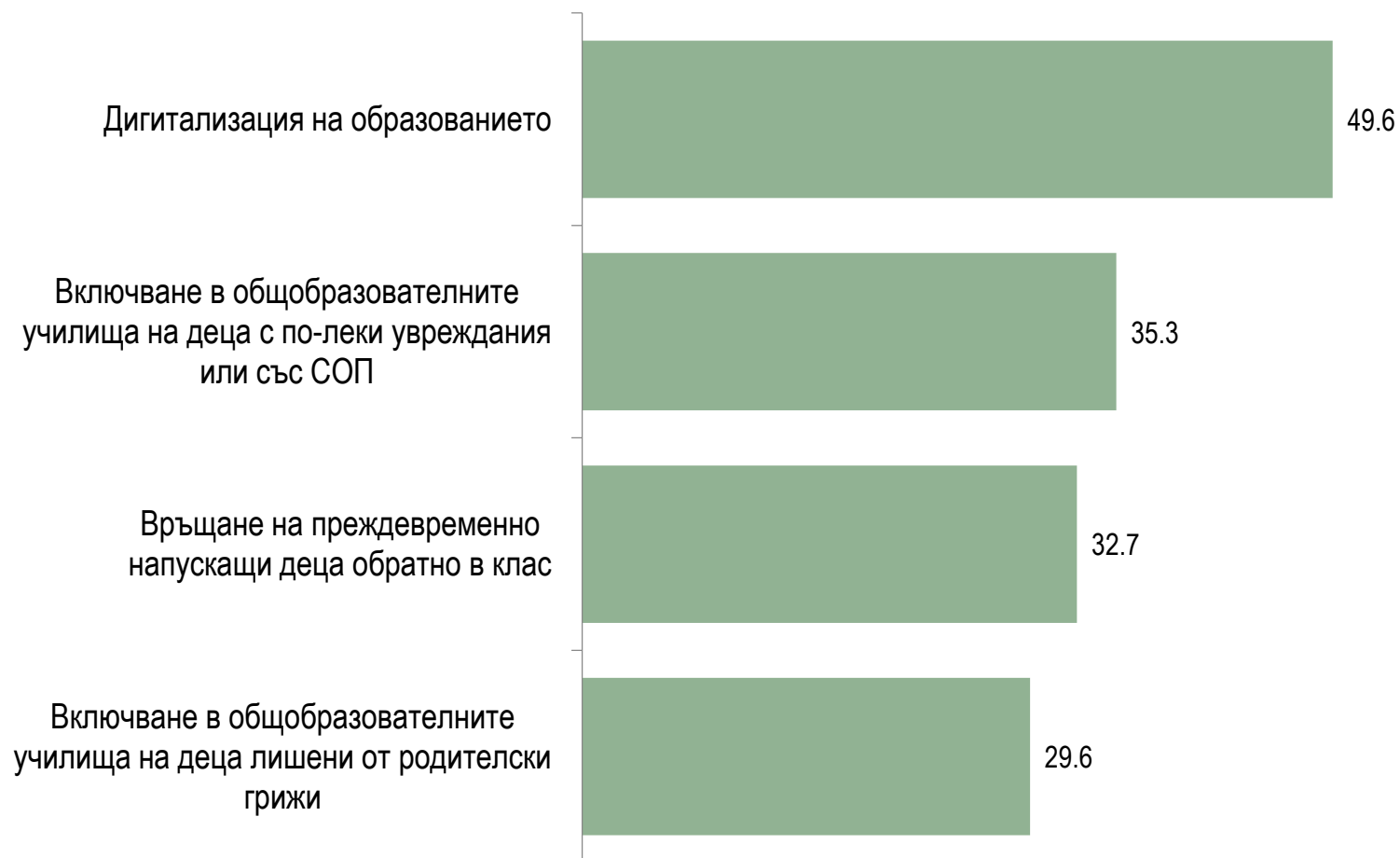
През последното тримесечие на миналата година образователният министър Кр. Вълчев лансира старта и на един по-сериозен дебат за мястото на образованието и ролята му във възпитанието на децата. Настоящото проучване показва, че 66% от пълнолетните българи подкрепят тезата, че училището, освен да образова, трябва и да възпитава. Това разбиране доминира във всички социални групи, независимо от социалния и материален статус на анкетираните.

Ако обаче на фона на агресията и ценностните колизии в българското общество, е налице висока степен на единодушие по въпроса, че училището трябва не само да транслира знания, но и да възпитава, то значително по-голям разнобой може да очакваме, когато се премине към следващата стъпка – как да възпитава училището? Най-голяма част от българите (35%) смятат, че децата се учат най-вече от личното поведение и пример. Кое то обаче означава от примера на учители, но и на родители, роднини, публични личности. 28% са на мнение, че не толкова училището, колкото широката социална среда – социалните отношения, ценностите, моделите на успех в обществото са онези, които възпитават и които могат да подкрепят, или напротив, да действат в разрез с усилията на училището. Кое то пък отваря големия дебат за справедливостта, морала и меритокрацията в обществото ни. Според 27% дисциплината е тази, която възпитава и когато учителите не знаят как да я постигнат това намалява резултата от техните усилия. 8% отдават водеща роля на книгите, филмите изкуството.

Тези интересни и нееднозначни резултати показват, че хората ясно си дават сметка, че във възпитанието действа не един, а комплекс от фактори. Училището трябва да възпитава, но не може само то да възпитава. Ето защо, развитието на тази широко одобрявана идея, и още повече, превръщането ѝ в стратегия, изисква да се намерят форми за по-голямо съзвучие и взаимна подкрепа между усилията на родители, училище, публични институции.

ОЦЕНКА НА РОДИТЕЛИТЕ ЗА ПРЕДПРИЕТИ МЕРКИ В СФЕРАТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО (%)

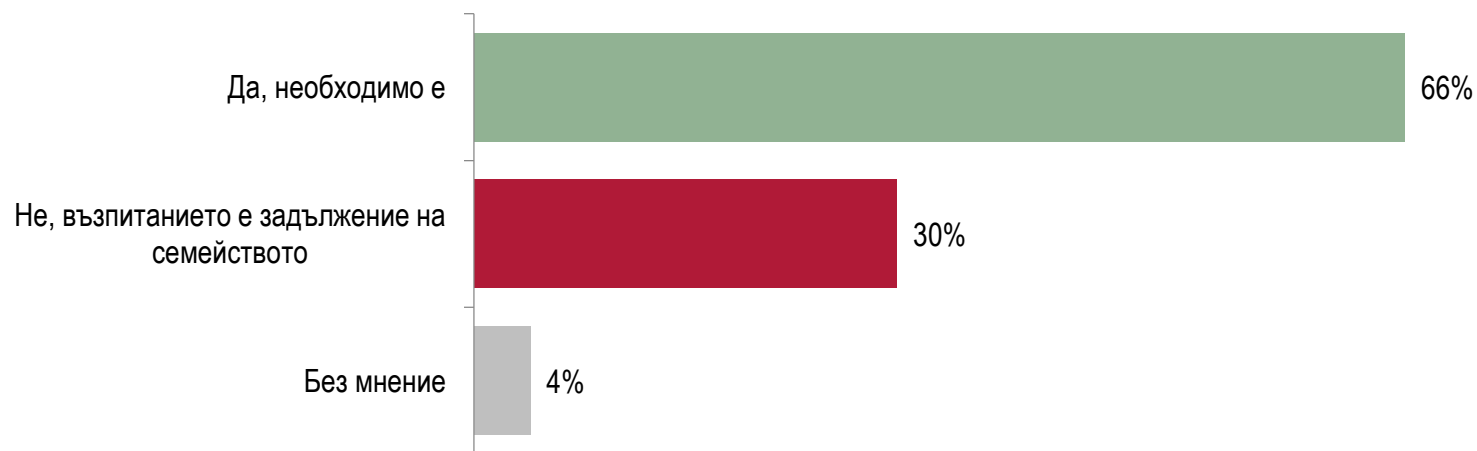
Кои от мерките, предприети от МОН и други институции оценявате като успешни?*

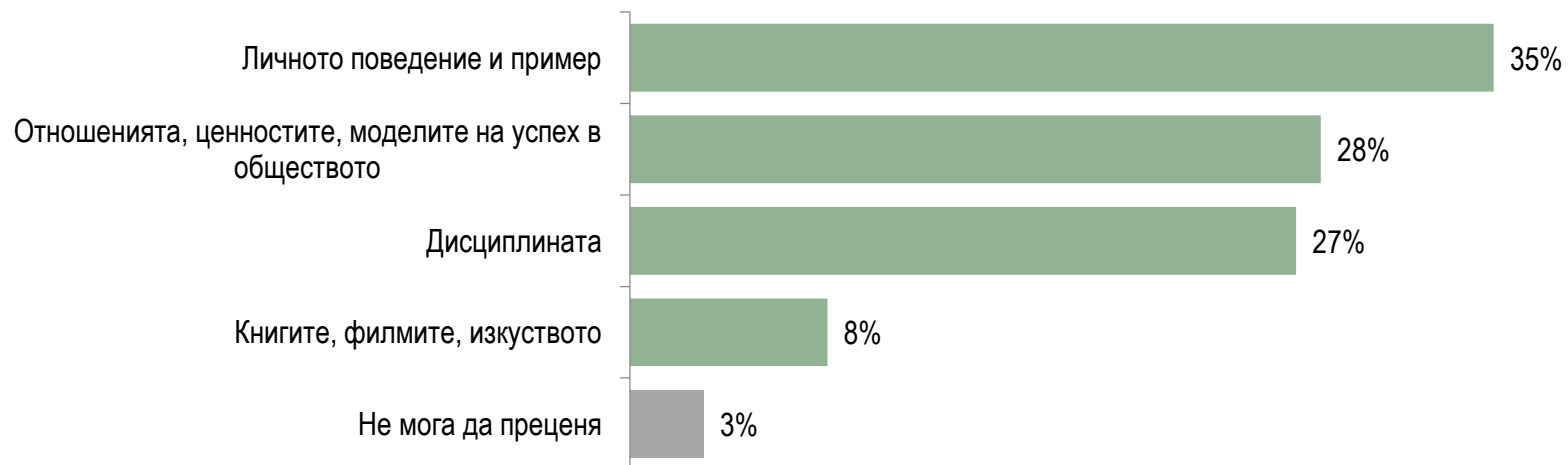
* Сред домакинства, които имат деца в училищна възраст.
Посочвани са повече от един отговори.

ОЦЕНКА ЗА РОЛЯТА НА УЧИЛИЩЕТО ВЪВ ВЪЗПИТАНИЕТО НА ДЕЦАТА (%)

Необходимо ли е училището освен да образова и да възпитава децата?

Съдейки по Вашия личен опит, кое възпитава най-силно?

За контакти:
Alpha Research
България, София 1000,
ул. Искър 54

Тел.: +359 2 9836056
Факс: +359 2 9836168

E-mail: headoffice@alpharesearch.bg
www.alpharesearch.bg